

Damsstenen.

Af Gaardejer P o v l R. P o v l s e n, Tinning Vesterholm.

I Tinning Skov i Foldby Sogn, ca. 1700 Alen nordøst for Tinning By, midt i en dyb og sumpet Eng, Damsengen, har der ligget en vældig stor Sten, »Damsstenen« kaldet.

Da det først i Fyrreerne blev bestemt, at der i Skanderborg skulde rejses et Mindesmærke for Kong Frederik VI fandt man i Damsstenen et passende Materiale til dette. Stenen havde allerede tidligere afgivet Stof til en Mængde Trappesten og Dæksten i Omegnen. En Stenhugger, Claus Holm, der arbejdede for Grev Frijs, havde hver Sommer i en Aarrække haft stadigt Arbejde med at kløve og tildanne Trappesten og lign. af Stenen. Til disse forskellige Brug skal der være afhugget ca. 300 Læs, og dog indeholdt den tilbageværende Del ca. 150 Kubikfod.

Arbejdet med at faa Stenen tilhugget og transporteret til Skanderborg var bleven overdraget Brobygmester Fr. Møller, der for Transporten alene skulde have 650 Rdl. Efter at Stenen i Sommeren 1842 var bleven nogenlunde tildannet paa Pladsen, skulde den om Efteraaret transporteres til Skanderborg. Til dette Brug havde Møller ladet konstruere en Bløkvogn, som havde

kostet 250 Rdl. og var saa svær, at der maatte 4 Heste til for at trække den tomme Vogn. At faa Stenen op fra Sumpen og læsset paa Vognen, der holdt oppe paa Skrænten, var et vanskeligt Arbejde og voldte umaadelig Besvær; i 7 Dage sled man dermed. Ved Hjælp af Taljer, der var anbragt i de høje Bøgetræer oppe paa Skrænten, fik man Kolossen hævet op paa Vognen, og »Farten« begyndte Mandag den 19. Septbr. 1842 med et Forspand paa 32 Heste.

I de Tider var det naturligvis et vanskeligt Arbejde at transportere den ca. 32,000 Pd. tunge Sten, da Vejene og Broerne var daarlige. Man undgik saa vidt muligt at komme over Broerne; ved Tinning By kørte man derfor ved Siden af Broen, da man skulde over Kvitbæk; men her formaaede man trods det mægtige Forspand ikke at trække Vognen over, saa denne blev siddende uhjælpelig fast midt i Bækken. Man raadede da Møller til at formaa Tilskuerne til at hjælpe til med at trække, da Folk bedre kunde tage Tag samtidig end Hestene. Tove blev anbragt paa hver Side Forspandet, og ved Folkenes Hjælp fik man atter Vognen i Gang. Paa de daarlige Veje sank Vognen dybt ned, skønt den havde $\frac{3}{4}$ Al. brede Hjul, saa der ofte maatte køres paa Tømmer og Planker. Ved Norring Mølle var Broen skrøbelig, og man maatte derfor køre en længere Vej om ad Norring By; længere kom man ikke den første Dag. Omegnens Beboere strømmede naturligvis til i stort Tal for at se den usædvanlige Begivenhed, Transporten af den store Sten var; ofte var der samlet 2000 Mennesker omkring Vognen. Ved nu at spendere rigelig med Brændevin formaaede Møller Folkene til at hjælpe til med at trække, og nu gik det bedre; Sved og Brændevin flød i Strømme. Anden Dagen kom man til den anden Side Borum, hvor

det ene Baghjul slap igennem Borumbro, og det tog en hel Dag med at faa Vogn og Sten op igen.

I Nærheden af Skanderborg var der nær hændet en Ulykke, thi da man kørte ned ad en længere Bakke, kom Vognen i for stærk Fart, saa man ikke formaaede at standse for at smøre, hvilket som Regel skulde finde Sted for hvert 1000 Skridt. Akslerne blev derfor glødende, og der gik Ild i Vognen, hvad let kunde have hindret videre Kørsel.

Trukket af de 32 Heste og 300 Mand kom Stenen endelig Lørdag d. 24. Septbr. ind i Skanderborg By, efter 6 Dages møjsom Kørsel.

Der var dog endnu et betydeligt Arbejde tilbage med at tilhugge og afpudse Stenen. Først efter 3 Aars Forløb var Mindesmærket færdigt til Afsløring.

Paa Skanderborg Slotsbakke knejser nu Damsstenen som Mindesmærke for Kong Frederik VI.
